

معماری امید؛

وقتی برکه، نماد تاب آوری یک جامعه می شود

برکه‌های گربدان در ۱۳۰ روز دوباره به بخشی از زندگی روستا بازگشتند؛ پروژه‌ای که با مشارکت مردم، میراث آب را به نمادی از امید و تاب‌آوری در دل بحران تبدیل کرد.

صفحه ۳

وقت پاسخ

صفحه ۲

سال‌ها وعده آمد و رفت، اما بخشی از مطالبات زیرساختی قشم همچنان روی زمین ماند؛ اکنون که آب و راه با اعتبار، زمان‌بندی و تعهد اجرایی در صدر برنامه‌ها قرار گرفته و مردم، رسانه‌ها و دستگاه قضایی پیگیر نتیجه‌اند، وعده دیگر پایان ماجرا نیست؛ آغاز پاسخ‌گویی است.

صفحه ۳

از صف بنزین تا پروژه‌های عمرانی

صفحه ۴

گفت‌وگو با مریم خادمی عضو شورای شهر قشم

بسیج رسانه قشم؛

ظرفیتی غبار گرفته

مجتبی نورنژاد یکی از مطالبات قدیمی جامعه رسانه‌ای قشم، شکل‌گیری یک شکل صنفی منسجم و پایدار است؛ مطالبه‌ای که سال‌ها مطرح بوده و اکنون با پیگیری جمعی از خبرنگاران، مسیر تازه‌ای برای تحقق آن در حال شکل‌گیری است. تدوین اساسنامه‌ای متناسب با شرایط قشم و تحولات امروز رسانه، گامی مهم در این مسیر است و باید از آن استقبال کرد.

اما در کنار این مطالبه، واقعیتی کمتر دیده شده است: قشم در تمام این سال‌ها از یک ظرفیت سازمان‌یافته رسانه‌ای نیز برخوردار بوده است. کانون بسیج رسانه قشم با ساختار رسمی، دفتر و مسئول مشخص، سال‌هاست در جزیره حضور دارد؛ اما با وجود دوره‌هایی از فعالیت، هنوز نتوانسته جایگاه خود را در میان بدنه اصحاب رسانه به‌عنوان ظرفیتی اثرگذار و مورد رجوع تثبیت کند. این وضعیت را نمی‌توان صرفاً به عملکرد کانون یا بی‌توجهی خبرنگاران نسبت داد. بخشی از مسئله به نحوه ارتباط کانون با جامعه رسانه‌ای بازمی‌گردد و بخشی نیز به خود اصحاب رسانه؛...

صفحه ۲

پیشنهاد هفته

تقویم توسعه قشم را تدوین و منتشر کنیم

مغستان آنچه در روزهای اخیر درباره پروژه‌های آب، راه، مسکن روستایی و بهداشت و درمان در قشم مطرح شده، فراتر از مجموعه‌ای از خبرهای پراکنده، می‌تواند نشانه شکل‌گیری چند اولویت مهم در مسیر توسعه جزیره باشد؛ اولویت‌هایی که برای برخی از آنها اعتبار، زمان اجرا و حتی روزشمار تعیین شده است. در چنین شرایطی، تدوین و انتشار یک «تقویم توسعه قشم» می‌تواند به روشن‌تر شدن این مسیر کمک کند.

تقویم توسعه، صرفاً فهرستی از پروژه‌های در حال اجرا نیست؛ بلکه باید تصویری روشن از اولویت‌های جزیره، مسئله هر منطقه، اقدام مورد نیاز، دستگاه مسئول، اعتبار و زمان‌بندی اجرای آن ارائه دهد. چنین تصویری به مردم نشان می‌دهد مطالباتشان در چه سطحی دیده شده و برای پاسخ به آنها چه برنامه‌ای وجود دارد.

برای نمونه، وقتی برای کاهش تنش آبی، تکمیل یک مسیر بزرگراهی یا رفع بخشی از مشکلات درمانی برنامه‌ای مشخص تعریف می‌شود، یک جدول زمانی ساده می‌تواند مسیر را برای همه روشن کند: پروژه اکنون در چه مرحله‌ای است، گام بعدی چیست و چه زمانی باید به نتیجه برسد. این شفافیت، علاوه بر فراهم کردن امکان نظارت عمومی، می‌تواند...

صفحه ۲

«یادداشت هفته»

...جامعه‌ای که از نبود تشکل گلايه داشته، اما در استفاده از ظرفیت‌های موجود نیز مطالبه‌ای منسجم شکل نداده است. بسیج رسانه جای تشکل صنفی را نمی‌گیرد و قشم همچنان به یک ساختار صنفی مستقل نیاز دارد؛ اما این نیاز نباید ظرفیت‌های موجود را به حاشیه برود. آموزش و توانمندسازی، دوره‌های تخصصی، شبکه‌سازی، ارتباط میان رسانه‌ها و مسئولان و ایجاد زمینه هم‌افزایی، بخشی از ظرفیت‌هایی است که می‌تواند در این مجموعه فعال شود.

مسئله قشم، نبود ظرفیت نیست؛ فاصله میان ظرفیت موجود و میزان بهره‌برداری از آن است. کانون بسیج رسانه باید ارتباط خود با بدنه رسانه‌ای را تقویت، ظرفیت‌هایش را شفاف و زمینه مشارکت خبرنگاران در تعیین اولویت‌ها و برنامه‌ها را فراهم کند. در مقابل، اصحاب رسانه نیز نمی‌توانند همه مسئولیت را بر دوش نهادهای دیگر بگذارند. تشکل زمانی معنا پیدا می‌کند که بدنه آن مشارکت و مطالبه داشته باشد. تشکل تشکل صنفی جدید نیز می‌تواند به جای رقابت، زمینه تقسیم درست‌تر وظایف و هم‌افزایی میان ظرفیت‌های رسانه‌ای قشم را فراهم کند.

در نهایت، مسئله فقط ساختن یک تشکل جدید نیست؛ مسئله، ساختن یک جامعه رسانه‌ای قدرتمند است. برای رسیدن به این هدف، هم باید تشکل صنفی را ساخت و هم ظرفیت‌های موجود را از حاشیه به متن آورد. بسیج رسانه قشم سال‌هاست وجود دارد؛ اکنون زمان آن رسیده است که غبار از این ظرفیت کنار زده شود.

«پیشنهاد هفته»

...افزایش اعتماد مردم نیز کمک کند.

در کنار اولویت‌های کلان جزیره، می‌توان بخشی از این تقویم را به شهرها و روستاها اختصاص داد. هر منطقه مسائل و ظرفیت‌های متفاوتی دارد و می‌توان برای هر کدام، چند مسئله اصلی و اقدامات مرتبط با آنها را مشخص کرد؛ از آب و راه گرفته تا درمان، مسکن، خدمات عمومی و زیرساخت‌های مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی. به این ترتیب، تقویم توسعه می‌تواند از یک فهرست پروژه فراتر رفته و به نقشه‌ای از مسائل، اولویت‌ها و راه‌حل‌های قشم تبدیل شود.

پیشنهاد مغستان این است که فرمانداری، سازمان منطقه آزاد و دیگر دستگاه‌های مرتبط، با همکاری شوراها و دهیاری‌ها، تدوین چنین تقویمی را در دستور کار قرار دهند و نسخه‌ای عمومی و قابل به‌روزرسانی از آن در اختیار مردم قرار گیرد.

قشم امروز بیش از آنکه به فهرست بلندتری از پروژه‌ها نیاز داشته باشد، به تصویری روشن از اولویت‌ها، مسئولیت‌ها و زمان رسیدن پروژه‌ها به نتیجه نیاز دارد؛ تقویمی که مشخص کند امسال برای کدام مسائل، چه اقدامی، توسط چه دستگاهی و در چه زمانی باید انجام شود. آن‌گاه در پایان سال، به جای ارزیابی کلی عملکرد، می‌توان دقیق‌تر دید چه چیزی قرار بود انجام شود و چه چیزی واقعاً انجام شد.

در کنار شفافیت اجرایی، انتشار چنین تقویمی دو کارکرد مهم دارد: افزایش مشارکت واقعی مردم و نخبگان محلی در اصلاح اولویت‌ها و تقویت هماهنگی میان دستگاه‌های فعال در جزیره. با عمومی و زمان‌بندی‌شدن برنامه‌ها، نقدها از کلی‌گویی فاصله می‌گیرند و به اصلاح دقیق‌تر اجرا کمک می‌کنند. همچنین این تقویم با کاهش هم‌پوشانی و ناهماهنگی میان نهادها، تصویر واحدتری از مسیر توسعه قشم ارائه می‌دهد.

وقتِ پاسخ

سال‌ها وعده آمد و رفت، اما بخشی از مطالبات زیرساختی قشم همچنان روی زمین ماند؛ اکنون که آب و راه با اعتبار، زمان‌بندی و تعهد اجرایی در صدر برنامه‌ها قرار گرفته و مردم، رسانه‌ها و دستگاه قضایی پیگیر نتیجه‌اند، وعده دیگر پایان ماجرا نیست؛ آغاز پاسخ‌گویی است.

وعده، یک تعهد قابل پیگیری تلقی می‌شود.

مسئله فقط آب و راه نیست

در کنار آب و راه، مسکن روستایی و بهداشت و درمان نیز در نشست حقوق عامه مطرح شد؛ از واگذاری زمین و تأمین زیرساخت شهرک‌ها تا کمبود نیروی انسانی و تجهیزات درمانی، احداث زایشگاه در غرب جزیره، وضعیت سرمایه‌بخش‌های بیمارستانی، تجهیزات مراقبت‌های ویژه نوزادان و ایجاد همراه‌سرا.

قشم نمی‌تواند همه این پروژه‌ها را با یک سرعت پیش ببرد. از این رو، قرار دادن آب و راه در مرکز برنامه اجرایی، اگر با تمرکز واقعی منابع و مدیریت همراه باشد، می‌تواند امکان رسیدن سریع‌تر به نتایج ملموس را افزایش دهد.

این موضوع برای جزیره‌ای که هم‌زمان باید نیازهای جمعیت ساکن، گردشگران، فعالیت‌های اقتصادی و توسعه آینده خود را پاسخ دهد، اهمیت بیشتری دارد. آب اگر امروز برای جمعیت فعلی ناکافی باشد، پاسخگوی قشم فردا نخواهد بود و راه نیز اگر متناسب با رشد جمعیت و حجم تردد توسعه نیابد، دوباره به گلوگاه تبدیل می‌شود. از همین منظر، نگاه به نیازهای ۱۰ یا ۱۵ سال آینده در برنامه‌ریزی آب، اهمیت بیشتری از حل صرفاً بحران امروز دارد. توسعه پایدار زمانی اتفاق می‌افتد که زیرساخت پیش از رسیدن به نقطه بحران توسعه پیدا کند، نه پس از آن.

آزمون اصلی، نتیجه است

آنچه در روزهای اخیر در قشم رخ داده، می‌تواند آغاز دوره‌ای تازه در مدیریت پروژه‌های جزیره باشد؛ دوره‌ای که در آن سازمان منطقه آزاد، فرمانداری، دستگاه قضایی، شوراها، دهیاران و دیگر دستگاه‌ها در تعریف چند اولویت اصلی به نقطه مشترک نزدیک شده‌اند.

نشست‌های مشترک، برنامه‌های زمان‌بندی شده، تعیین روزشمار، اختصاص اعتبار و تاکید بر پایش وعده‌ها، اگر استمرار پیدا کنند، می‌توانند از پراکندگی تصمیم‌ها بکاهند. اما این هم‌جهتی زمانی ارزش واقعی پیدا می‌کند که خروجی آن در زندگی مردم دیده شود.

آب پایدار باید به خانه برسد، بزرگراه باید در زمان مقرر به بهره‌برداری برسد، زمین روستایی باید همراه با زیرساخت واگذار شود و مشکلات درمانی باید از فهرست وعده‌ها خارج و به نتیجه تبدیل شوند.

قشم در این مقطع بیش از هر چیز به استمرار نیاز دارد؛ استمرار در تصمیم، تأمین اعتبار، اجرا و مهم‌تر از همه نظارت.

مسئولان قشم در تعریف اولویت‌ها به یکدیگر نزدیک‌تر شده‌اند؛ اکنون نوبت آن است که این هم‌جهتی در میدان عمل و مهم‌تر از آن، در نتیجه نیز خود را نشان دهد. برای جزیره‌ای که سال‌ها از عقب‌ماندگی زیرساختی سخن گفته، دیگر آغاز پروژه خیراصلی نیست؛ به پایان رساندن پروژه، تحویل نتیجه و پاسخ‌گو بودن درباره زمان آن، خبر اصلی است.

زمانی اعتبار دارد که پشت آن تعهد اجرایی و امکان سنجش نتیجه وجود داشته باشد.

راه؛

بازگشت یک پروژه به مرکز تصمیم

پس از آغاز طرح کاهش تنش آبی درگهان-هله، عملیات اجرایی تکمیل قطعه دوم بزرگراه مرکزی قشم نیز آغاز شد؛ پروژه‌ای که سال‌ها در انتظار تأمین اعتبار و تعیین تکلیف مانده بود.

قطعه دوم بزرگراه مرکزی در مجموع ۲۲ کیلومتر، شامل ۱۱ کیلومتر مسیر رفت و ۱۱ کیلومتر مسیر برگشت است و فاز نخست آن حداث فصل سهرای دیرستان تا رملکان اجرا می‌شود. برای این فاز ۱۹۲ روز زمان تعیین شده و قرار است اول اسفند ۱۴۰۵ به بهره‌برداری برسد. اعتبار پروژه نیز ۱۰ هزار میلیارد ریال اعلام شده است.

راه برای قشم فقط یک زیرساخت حمل‌ونقل نیست؛ شریان ارتباطی جزیره، مسیر دسترسی شهرها و روستاها، بخشی از زیرساخت گردشگری و یکی از پیش‌شرط‌های توسعه اقتصادی است. به همین دلیل، هدف‌گذاری برای ایجاد محور بزرگراهی استاندارد از شرق تا غرب جزیره، در صورت استمرار اجرا، می‌تواند یکی از مهم‌ترین تغییرات زیرساختی سال‌های اخیر باشد.

در شرایط محدودیت منابع و ظرفیت اجرایی، انتخاب چند پروژه کلیدی به جای پراکنده کردن توان در طرح‌های متعدد می‌تواند احتمال رسیدن آنها به نتیجه را افزایش دهد؛ به شرط آنکه اولویت‌بندی در ادامه مسیر حفظ شود و پروژه‌ها بار دیگر در چرخه وعده و انتظار متوقف نشوند.

از وعده تا پاسخ‌گویی

پس از آغاز عملیات بزرگراه، نشست حقوق عامه شهرستان قشم در روستای سهیلی برگزار شد؛ نشستی که آب و راه، مسکن روستایی و بهداشت و درمان را در برمی‌گرفت، اما در عمق خود با یک پرسش مشترک روبه‌رو بود: چگونه تصمیم‌های اعلام‌شده به نتیجه‌ای قابل لمس برای مردم تبدیل شوند؟

دادستان قشم بر ضرورت پایش زمان‌بندی وعده‌های مسئولان و پیگیری آنها تأکید کرد و رسانه‌ها را نیز به نظارت مستمر بر روند اجرای تعهدات فراخواند. معنای این رویکرد آن است که وعده نباید در لحظه اعلام شدن پایان پیدا کند؛ بلکه باید نقطه آغاز یک فرآیند نظارتی باشد.

در سال‌های گذشته، بخشی از نارضایتی عمومی نه از نبود تصمیم، بلکه از فاصله میان وعده و اجرا شکل گرفته است. پروژه‌ها آغاز شده‌اند، اما تکمیل آنها به سال‌های بعد موکول شده یا از برنامه زمانی فاصله گرفته‌اند. حتی مطالبه‌گری رسانه‌ها برای تحقق وعده‌ها، گاه با واکنش‌هایی مواجه شده که خود به مسئله‌ای جداگانه تبدیل شده است. اکنون تاکید بر روزشمار پروژه‌ها و پیگیری قضایی وعده‌ها می‌تواند نشانه‌ای از تغییر همین الگو باشد؛ الگویی که در آن مسئولیت پس از اعلام تصمیم پایان نمی‌یابد و هر

قشم در هفته اخیر شاهد مجموعه‌ای از تصمیم‌ها، پروژه‌ها و مواضع مسئولان بوده؛ اتفاقاتی که بیش از آنکه خبرهایی پراکنده باشند، از شکل‌گیری اولویت‌هایی مشترک در مدیریت جزیره حکایت دارند. تأمین آب، تکمیل شبکه بزرگراهی و پیگیری حقوق عامه، سه محور اصلی این تحولات‌اند؛ مسائلی که سال‌ها در فهرست مطالبات مردم قرار داشته‌اند و اکنون قرار است با اعتبار، زمان‌بندی و نظارت دنبال شوند.

اهمیت این تحولات اما نه در تعداد پروژه‌ها، بلکه در تغییر معیار قضاوت است. قشم سال‌ها با عقب‌ماندگی‌های زیرساختی روبه‌رو بوده؛ عقب‌ماندگی‌هایی که بر کیفیت زندگی، گردشگری، سرمایه‌گذاری، حمل‌ونقل، توسعه روستاها و فعالیت‌های اقتصادی اثر گذاشته است. حالا آنچه اهمیت دارد، فاصله میان تصمیم و نتیجه است.

آب؛

مطالبه‌ای که باید به نتیجه برسد

آب در قشم دیگر یک مسئله مقطعی نیست. فرسودگی شبکه، محدودیت ظرفیت تولید، کمبود مخازن و آسیب‌پذیری تأسیسات، سال‌هاست تأمین پایدار آب را به یکی از جدی‌ترین مطالبات مردم تبدیل کرده است.

۱۸ مرداد، عملیات طرح مشارکت در کاهش تنش آبی درگهان-هله آغاز شد؛ طرحی با اعتبار هزار میلیارد ریال که قرار است طی ۶۰ روز و در دو فاز ۳۰ روزه اجرا شود و بیش از ۶ هزار و ۵۰۰ مشترک و حدود ۳۰ هزار نفر را در درگهان و هله تحت پوشش قرار دهد.

این پروژه اما بخشی از برنامه‌ای بزرگ‌تر برای توسعه، بازسازی و بهسازی ۲۰ کیلومتر از شبکه انتقال، اتصال شبکه شهر قشم به درگهان و هله، احداث و بازسازی مخازن و تقویت خطوط انتقال در نقاط مختلف جزیره است. سازمان منطقه آزاد قشم نیز برای اجرای فاز نخست طرح جامع تأمین و انتقال آب، یک هزار و ۲۰۰ میلیارد تومان سرمایه‌گذاری پیش‌بینی کرده است.

اگر این رویکرد عملیاتی شود، مدیریت آب از حل نقطه‌ای بحران‌ها به سمت ایجاد شبکه‌ای یکپارچه حرکت خواهد کرد؛ تغییری که می‌تواند ظرفیت تولید و انتقال آب را افزایش و آسیب‌پذیری شبکه را کاهش دهد.

اما آزمون اصلی، اجراست

مدیرعامل سازمان منطقه آزاد قشم بر تعیین روزشمار برای پروژه‌ها تاکید کرده و هدف رساندن آب به هله در بازه زمانی مشخص اعلام شده است. برای مردمی که سال‌ها وعده شنیده‌اند، معیار قضاوت این‌بار نه آغاز پروژه، بلکه رسیدن آب پایدار به خانه‌هاست.

قشم پیش از این نیز روزشمار پروژه دیده است. برای پل خلیج فارس چنین روشی به کار گرفته شد، اما در نهایت مانی‌تور روزشمار جمع‌آوری شد و پروژه به نتیجه نرسید. این تجربه نشان می‌دهد روزشمار

«نبض هرزگان»

از صف بنزین تا پروژه‌های عمرانی

در هفته‌ای که گذشت، سوخت، راه، آموزش و توسعه زیرساختی، مهم‌ترین محورهای خبری هرمزگان بودند؛ رویدادهایی که مستقیم با زندگی و آینده مردم استان ارتباط دارند.

صف‌های بنزین؛ مطالبه برای تصمیم فوری
تداوم صف‌های طولانی بنزین در هرمزگان به یکی از مطالبات جدی هفته تبدیل شد. نماینده مردم استان در مجلس با انتقاد از وضعیت موجود، خواستار تصمیم‌گیری فوری برای پایان این مشکل و کاهش فشار بر زندگی روزمره مردم شد.

بزرگراه قشم وارد فاز اجرا شد
عملیات تکمیل قطعه دوم بزرگراه مرکزی قشم به طول ۲۲ کیلومتر و با اعتبار ۱۰ هزار میلیارد ریال آغاز شد؛ پروژه‌ای که تکمیل یکی از محورهای اصلی جابه‌جایی در جزیره را هدف گرفته است.

پل‌های کهورستان در مسیر بازسازی
بازسازی دو پل آسیب‌دیده در محور بندرعباس - بندرخمیر ادامه یافت و اعلام شد پل مسیر رفت طی سه تا چهار هفته آینده آماده بهره‌برداری می‌شود؛ اقدامی مهم برای بهبود تردد در این محور ارتباطی.

۱۳۳ پروژه آموزشی در راه مهر هرمزگان
همزمان با آغاز سال تحصیلی جدید، ۱۳۳ پروژه آموزشی شامل ۴۵۴ کلاس درس و ۴۶ هزار مترمربع زیربنا در هرمزگان به بهره‌برداری می‌رسد؛ طرحی که می‌تواند بخشی از کمبود فضاهای آموزشی استان را جبران کند.

صنایع کوچک؛ ظرفیت مغفول تولید
همزمان با روز حمایت از صنایع کوچک، ظرفیت صنایع کوچک هرمزگان بار دیگر مورد توجه قرار گرفت؛ بخش‌هایی که از فراوری محصولات کشاورزی و دریایی تا صنایع غذایی و شیمیایی، سهمی مهم در تولید و اشتغال استان دارند.

فرودگاه قشم آماده ازسرگیری پروازها
با پایداری شرایط امنیتی منطقه و دریافت مجوزهای لازم از سازمان هواپیمایی کشوری، فرودگاه بین‌المللی قشم برای ازسرگیری پروازها آماده شده است؛ خبری مهم برای گردشگری، اقتصاد و ارتباطات هوایی جزیره.

۱۲ نفر از آتش‌سوزی مجتمع خلیج فارس قشم نجات یافتند

آتش‌سوزی در مجتمع تجاری خلیج فارس قشم با حضور سریع نیروهای امدادی مهار شد و ۱۲ نفر که در طبقات فوقانی این مجتمع محبوس شده بودند، نجات یافتند. این حادثه مصدومی نداشت.

۲۵۰ خودرو در طرح کنترل سوخت‌گیری سیریک شناسایی شدند
در نخستین روز اجرای طرح کنترل هوشمند سوخت‌گیری در جایگاه‌های سیریک، حدود ۲۵۰ خودرو به دلیل سوخت‌گیری مجدد در بازه ۲۴ ساعته شناسایی و اطلاعات آن‌ها برای بررسی و طی مراحل قانونی به دستگاه قضایی ارسال شد.

معماری امید؛

وقتی بر که، نماد تاب‌آوری یک جامعه می‌شود

برکه‌های گربدان در ۱۳۰ روز دوباره به بخشی از زندگی روستا بازگشتند؛ پروژه‌ای که با مشارکت مردم، میراث آب را به نمادی از امید و تاب‌آوری در دل بحران تبدیل کرد.

شاید یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های پروژه باززنده‌سازی برکه گربدان، زمان اجرای آن باشد؛ پروژه‌ای که در شرایط بحرانی منطقه خلیج فارس و همجوار با تنگه هرمز، با تکاپو سرمایه اجتماعی، مدیریت مشارکتی و همراهی مردم ادامه یافت و به پایان رسید. این تجربه نشان داد توسعه تنها به منابع مالی وابسته نیست و سرمایه اجتماعی، اعتماد متقابل و باور مشترک به آینده نیز در تحقق پروژه‌های محلی نقش تعیین‌کننده دارند.

از گربدان تا آینده امنیت آبی خلیج فارس

امروز برکه‌های گربدان تنها یک آب‌انبار خیرساز نیستند؛ بلکه نمونه‌ای از حل مسئله با تلفیق دانش بومی، معماری، پژوهش، فناوری، نوآوری، مسئولیت اجتماعی و مشارکت مردمی در مواجهه با بحران ناترازی منابع آبی به شمار می‌روند. طرح «خیرآب» نشان می‌دهد امنیت آبی الزاماً تنها از مسیر ساخت تأسیسات بزرگ آب‌شیرین‌کن و انتقال آب در خطوط طولانی تأمین نمی‌شود و می‌تواند از احیای هوشمندانه میراثی شکل بگیرد که قرن‌ها ضامن تداوم زندگی در جنوب ایران و جزایر خلیج فارس بوده است.

اگر تجربه گربدان در دیگر روستاها و شهرهای قشم و سپس سایر مناطق عطشان جنوب ایران تکرار شود، می‌توان آن را نمونه‌ای از «حکمرانی مشارکتی آب» و الگویی ایرانی برای پیوند میراث فرهنگی، نوآوری اجتماعی و توسعه پایدار دانست؛ الگویی که نشان می‌دهد آینده گاهی از دل احترام به گذشته متولد می‌شود.

۱۳۰ روز تاب‌آوری برای ساختن و توانستن

اجرای دهلیز برکه، محوطه‌سازی، منظره‌سازی و ایجاد فضای جمعی زیر نظر مهدی دedar، مدیر اجرایی طرح، بهار صیرفی، معمار پروژه و با مسئولیت مستقیم احمد زارعی، دهیار گربدان، از دهم بهمن‌ماه ۱۴۰۴ آغاز شد و پس از ۱۳۰ روز کار مستمر و جهادی، در هجدهم خردادماه ۱۴۰۵ به پایان رسید.

این پروژه با هزینه حدود ۳۰ میلیارد ریال، از مرحله طراحی تا اجرا و آیین بهره‌برداری، با الگوی مشارکتی تأمین مالی جمعی یا کرافاندینگ و سرمایه‌گذاری اجتماعی انجام شد.

گربدان روستایی با جمعیت هزار و ۴۷۰ نفر و بیش از ۴۰۰ خانوار است. مجموعه چهار برکه این روستا در مجموع حدود چهار هزار مترمکعب ظرفیت ذخیره آب باران دارد و آب آن تنها مورد استفاده ساکنان گربدان نیست؛ بلکه ساکنان مناطق پیرامونی در محدوده ۱۰ شهر و آبادی بخش مرکزی قشم، موسوم به بالاشهر و دشت توریان، با جمعیتی بیش از ۱۰ هزار نفر نیز به‌صورت هفتگی یا ماهانه از این ذخیره آبی استفاده می‌کنند.

احمد زارعی، دهیار گربدان، می‌گوید اجرای پروژه حتی در شرایط تشدید تنش‌های منطقه‌ای و جنگ متوقف نشد و کارگران، استادکاران، خیرین، اعضای شورا، دهیاری و مردم روستا در کنار یکدیگر اجرای آن را به پایان رساندند.

به گفته او، آنچه در گربدان ساخته شد، تنها یک فضای معماری، نورپردازی و محوطه‌سازی نیست، بلکه نمادی از اعتماد، مشارکت و باور مردم به آینده‌ای بهتر است.

در شماره پیشین نشریه مغستان، بخش نخست این گزارش به بازآفرینی و احیای میراث آب در مجموعه برکه‌های باران روستای گربدان و بخش دوم به شکل‌گیری ایده «خیرآب» و الگوی جهان‌محلی نوآوری اجتماعی اختصاص داشت. در این بخش پایانی، تحقق این ایده در میدان عمل و نقش معماری، مشارکت مردم و تلاش مجریان محلی در بازگرداندن برکه‌ها به زندگی روزمره روستا روایت می‌شود.

معماری؛ پیوند گذشته با آینده

بهار صیرفی، معمار و ایده‌پرداز طرح باززنده‌سازی برکه‌های باران، این پروژه را حاصل شناخت و احیای ارزش‌های چندلایه برکه می‌داند؛ سازه‌ای که هم‌زمان با تأمین آب، میراث معماری و زندگی اجتماعی روستا پیوند دارد.

او می‌گوید ایده طرح از این پرسش شکل گرفت که چگونه می‌توان با باززنده‌سازی برکه‌ها، میراث تاریخی آنها را با نیازهای امروز، فناوری تصفیه، معماری و بازآفرینی فضای جمعی پیوند داد. به گفته صیرفی، برکه را می‌توان مانند بادگیر، بخشی از معماری تعاملی با محیط دانست؛ معماری‌ای که گردآوری، نگهداری، دسترسی و استفاده جمعی از آب را معنا می‌کند.

در پروژه پایلوت گربدان، دهلیز برکه با الهام از معماری بومی قشم به‌عنوان فضای واسط میان مردم و برکه طراحی شد؛ فضایی برای برداشت آب سالم، مکث و دیدار. همچنین محوطه برکه‌ها با توسعه فضای سبز و سکوهای موجود، به فضای جمعی برای گردهمایی، گفت‌وگو و رویدادهای محلی تبدیل شد. این الگو با توجه به موقعیت، فرم، دسترسی، شرایط اجتماعی و نیازهای هر منطقه قابل تغییر و تکمیل است.

لکه‌های نفتی بر دامن قشم

لکه‌های نفتی هفته اخیر در جزیره هنگام و سواحل جنوبی قشم از جمله سوزا، شیب‌دراز و نقاشه مشاهده شده و بخشی از آلودگی نیز به محدوده جنگل‌های حرا در نقاشه رسیده است؛ برآوردهای اولیه نشان می‌دهد ۳.۲ هکتار از سواحل و ۹ هکتار از آب‌های ساحلی درگیر این آلودگی شده‌اند. تیم‌های تخصصی محیط‌زیست هرمزگان با حضور میدانی در حال پایش و ارزیابی مناطق آلوده هستند و عملیات پاکسازی با مشارکت دستگاه‌های اجرایی، بنادر و دریانوردی، منطقه آزاد قشم و جوامع محلی ادامه دارد.

خارجی عامل ایجاد این آلودگی بوده است، هرچند بررسی‌های فنی برای تعیین دقیق مسئولیت و میزان خسارت همچنان ادامه دارد.

در کنار عملیات پاکسازی، کارشناسان بر ضرورت پایش بلندمدت آب، رسوبات و زیستگاه‌های حساس تأکید دارند تا آثار پنهان احتمالی این آلودگی در ماه‌های آینده مشخص شود. این رخداد بار دیگر نشان داد که اقتصاد، گردشگری و معیشت جوامع محلی قشم تا چه حد به سلامت محیط دریایی وابسته است و هر آلودگی می‌تواند تبعاتی فراتر از یک حادثه مقطعی به همراه داشته باشد؛ از این رو انتظار می‌رود پایش مستمر و حراست از این زیست بوم با جدیت بیشتری دنبال شود.

در سوزا حدود ۹۵۰ متر از نوار ساحلی به‌صورت دستی و با تجهیزات موجود پاکسازی شده و هم‌زمان عملیات در سایر نقاط نیز پیش رفته است. بر اساس گزارش‌های جدید، بخش عمده مناطق آلوده پاکسازی شده و جمع‌آوری لکه‌های باقی‌مانده به مراحل پایانی رسیده است. با این حال، حساسیت اصلی همچنان مربوط به ورود آلودگی به جنگل‌های حرا است که از مهم‌ترین اکوسیستم‌های ساحلی قشم محسوب می‌شوند و هرگونه آسیب به آن‌ها می‌تواند پیامدهای بلندمدت زیست‌محیطی داشته باشد.

در خصوص منشأ آلودگی نیز اظهارنظرهایی مطرح شده است. سخنگوی وزارت امور خارجه اعلام کرده بر اساس شواهد اولیه، یک کشتی فله‌بر

قشم باید دوباره با دریا آشتی کند

از فعالیتهای فرهنگی و رسانه‌ای تا حضور در شورای شهر؛ مریم خادمی معتقد است مسئولیت شهری پیش از آنکه جایگاه باشد، فرصتی برای شنیدن مردم و تبدیل دغدغه‌های آنان به مطالبه و اقدام است.

شأن قشم، بخش دیگری از این تحول است. او معتقد است جزیره‌ای با این میزان از ظرفیت دریایی، هنوز از داشتن یک اسکله تفریحی مجهز و مدرن محروم است. خادمی همچنین به ظرفیتهای درمانی و گردشگری ساحلی اشاره می‌کند و ایجاد کمپ‌های درمانی در کنار دریا و ترکیب آن با خدمات رفاهی و گردشگری را از ایده‌هایی می‌داند که می‌تواند به تنوع محصولات گردشگری قشم کمک کند.

صیادی سنتی نیز در نگاه خادمی تنها یک شیوه معیشت نیست، بلکه بخشی از هویت و فرهنگ قشم است که می‌تواند به یک جاذبه گردشگری تبدیل شود. او پیشنهاد می‌کند گردشگران بتوانند تجربه ماهیگیری سنتی را از نزدیک لمس کنند و در کنار آن، موزه‌ای برای معرفی فرهنگ صید و صیادی، ابزارها و وسایل سنتی و تصاویر مرتبط با زندگی صیادان قشم ایجاد شود. در مجموع، آنچه او برای قشم تصور می‌کند، نوعی بازگشت دوباره به دریاست؛ اما این بار با نگاهی تازه که دریا، ساحل، صیادی، ورزش و گردشگری را در کنار هم قرار دهد.

یکی از مهم‌ترین درس‌هایی که خادمی از حضور در عرصه اجتماعی و شورایی گرفته، اهمیت شنیده شدن مردم است. او معتقد است گاهی تنها شنیدن حرف شهروندان می‌تواند نیمی از یک مسئله را حل کند. اگر بخش باقی‌مانده نیز با پیگیری حل شود یا محدودیت‌ها و دلایل انجام نشدن یک خواسته به‌درستی برای مردم توضیح داده شود، شهروند دست‌کم احساس می‌کند صدایش شنیده شده است. از نگاه او، مردم کارهایی را که برایشان انجام می‌شود می‌بینند و به خاطر می‌سپارند؛ بنابراین مسئولان باید تاجایی که امکان دارد برای بهبود زندگی آنان تلاش کنند.

با این حال، مهم‌ترین اتفاق ماندگاری که خادمی آرزو دارد در دوره فعالیت او و همکارانش برای قشم رقم بخورد، در حوزه بهداشت و درمان است. او آرزوی ساخت یک بیمارستان بزرگ و کاملاً مجهز با حضور پزشکان و متخصصان مختلف را دارد؛ بیمارستانی که مردم قشم را از سفرهای درمانی به شهرها و استان‌های دیگر بی‌نیاز کند و در روزهای سخت بیماری، رنج دیگری به خانواده‌ها تحمیل نشود.

خادمی این خواسته را صرفاً یک آرزو نمی‌داند و معتقد است با همت، همراه کردن خیرین و گردآوردن ظرفیتهای موجود می‌توان برای تحقق آن قدم برداشت. او تأکید می‌کند که برای رسیدن به چنین هدفی، همراهی دیگر دستگاه‌ها و متولیان نیز ضروری است و خودش نیز تلاش خواهد کرد در مسیر تحقق این مطالبه نقش داشته باشد؛ مطالبه‌ای که اگر روزی محقق شود، شاید بتوان آن را یکی از ماندگارترین اتفاقات زندگی شهری قشم دانست.

عنوان فرصتی برای غلبه بر ترس و افزایش اعتمادبه‌نفس یاد می‌کند؛ مسیری که به گفته او، کمک کرد تا بتواند در بخشی از تصمیم‌ها و اتفاقات مورد نیاز شهر قشم نقش داشته باشد.

از نگاه او، یکی از مهم‌ترین چالش‌های امروز قشم، دوگانگی مدیریتی در حوزه‌هایی مانند فرهنگ و ورزش است؛ مسئله‌ای که به اعتقاد خادمی، بیش از همه فعالان این عرصه‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد. او معتقد است در سال‌های اخیر تلاش‌هایی برای کاهش آثار این دوگانگی از طریق تفاهم و اجرای برنامه‌های مشترک صورت گرفته، اما همچنان برای رسیدن به یکپارچگی بیشتر در مدیریت فرهنگی و ورزشی نیاز به استفاده از ظرفیت قوانین، مقررات و تبصره‌ها وجود دارد. به باور او، ایجاد هماهنگی در این دو حوزه می‌تواند زمینه پیشرفت بیشتر ورزشکاران و فعالان فرهنگی

و هنری قشم را فراهم کند. خادمی اثرگذاری واقعی یک عضو شورا را در فاصله گرفتن از مردم نمی‌داند؛ برعکس، معتقد است عضو شورا زمانی می‌تواند در زندگی شهروندان مؤثر باشد که خود را از جنس مردم و در میان آنان ببیند. او شنیدن صدای مردم، صبر و بردباری، مشورت با بزرگان و افراد باتجربه و همچنین استفاده از نظر متخصصان را از مهم‌ترین ویژگی‌های یک عضو اثرگذار شورا می‌داند. به گفته او، ممکن است شهروندی با ناراحتی و عصبانیت وارد دفتر شورا شود، اما وظیفه عضو شورا این است که با حوصله سخنان او را بشنود و برای حل مسئله تلاش کند.

او تجربه حضور در کنار مرحوم حبیب بازماندگان قشمی را نیز یکی از فرصت‌های مهم دوران فعالیت خود در شورا می‌داند؛ تجربه‌ای که به‌ویژه در نخستین دوره هیئت‌رئیس شورا و زمانی که به عنوان نخستین نایب‌رئیس زن شورای شهر قشم انتخاب شد، برای او ارزشمند بود. خادمی معتقد است تجربه و مشورت با افراد باسابقه می‌تواند مسیر تصمیم‌گیری را برای اعضای شورا هموارتر کند.

اگر اختیار تصمیم‌گیری اساسی برای شهر قشم در اختیار او بود، نخستین نگاهش به سمت دریا و ساحل می‌رفت؛ ظرفیتی که به اعتقاد او هنوز به اندازه کافی در خدمت توسعه شهر و رفاه مردم قرار نگرفته است. خادمی رؤیای تبدیل قشم به یک پایلوت ورزش‌های آبی و ساحلی را دارد؛ مجموعه‌ای از زیرساخت‌های استاندارد که بتواند میزبان مسابقات ملی و بین‌المللی باشد و در کنار جذب گردشگر، سرمایه‌گذاری و رونق اقتصادی را نیز به همراه بیاورد. در نگاه او، ایجاد یک اسکله تفریحی مدرن و در

گفت‌وگو با مریم خادمی، عضو شورای اسلامی شهر قشم: برای مریم خادمی، ورود به شورای اسلامی شهر قشم، نتیجه یک تصمیم از پیش طراحی‌شده برای حضور در عرصه مدیریت شهری نبود؛ بلکه مسیری بود که از سال‌ها فعالیت فرهنگی، هنری و رسانه‌ای به مسئولیت شورایی رسید. او پیش از ورود به شورا، در حوزه‌هایی همچون تئاتر، سرود، اجرا، گویندگی خبر و خبرنگاری فعالیت داشت و در کنار آن، تجربه کار در رشته تخصصی خود، مهندسی معماری، را نیز در کارنامه دارد. با این حال، علاقه به فعالیت‌های فرهنگی و اجتماعی همواره بخش پررنگ‌تری از زندگی او بوده است.

خادمی می‌گوید سال‌ها در مواجهه با مسائل شهر، این پرسش را مطرح می‌کرده که چرا برخی اتفاقات در قشم رخ نمی‌دهد و چرا برای حل بعضی مشکلات اقدامی جدی صورت نمی‌گیرد؛ اما هیچ‌گاه تصور نمی‌کرد خودش روزی در جایگاه تصمیم‌گیری قرار بگیرد. پیشنهاد یکی از دوستان قدیمی‌اش، حیدر پاروکش صیاد، باعث شد برای انتخابات شورای شهر ثبت‌نام کند و شانس خود را بیازماید. او در نخستین تجربه انتخاباتی خود موفق به کسب رأی شد و وارد شورای شهر قشم شد؛ اتفاقی که آن را بیش از هر چیز لطف خداوند و حاصل دلگرمی دوستانش می‌داند.

حضور در شورا برای خادمی با یک مسئولیت سنگین همراه بود؛ مسئولیتی که به گفته خودش، او را واداشت پاسخ پرسش‌هایی را که سال‌ها در ذهن داشت، این بار از جایگاه یک مسئول دنبال کند. او حتی برای ریاست شورا نامزد شد و تجربه ریاست و حضور در کمیسیون‌های مختلف را نیز به دست آورد. خادمی از نخستین دوره فعالیت خود در شورا به

مغستان

«مشخصات نشریه»

< هفته‌نامه مغستان

< شماره مجوز: ۱۰۰۱۸۶

< سال اول | شماره ۱۰ | ۲۶ مرداد ۱۴۰۵

< صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مجتبی نوزرنژاد

< سردبیر: زهرا غفوری عباسی

| دبیر اقتصادی: محمد رکنی

| دبیر اجتماعی: عادل تورنگ

< ویراستار: جواد نوزرنژاد

< نشانی دفتر: هرمزگان، جزیره قشم، درگهان،

کارگاه‌ها، کوچه عبدالصمد کمالی، کوچه کلات ۶،

پلاک ۱۲، طبقه همکف؛ کدپستی: ۷۹۵۱۳۹۳۴۹۸

< پل ارتباطی

| تلفن: ۰۹۹۰۰۲۹۲۴۰۵

| پست الکترونیک: Nozarnejad@gmail.com

< تارنما: www.moghestan.ir

< لیتوگرافی و چاپ: چاپخانه مهدوی (کرمان)

«قاب هفته»

فصل خرماپزان؛ تلالوی خرماها در تابستان داغ قشم

مکان: شرکت آب، برق و تاسیسات قشم

عکاس: نصیر عالیخانی

ربیع الاول، ماه شادی
اهل بیت علیهم السلام
وفصل شکفتن امیدها
مبارک باد.